

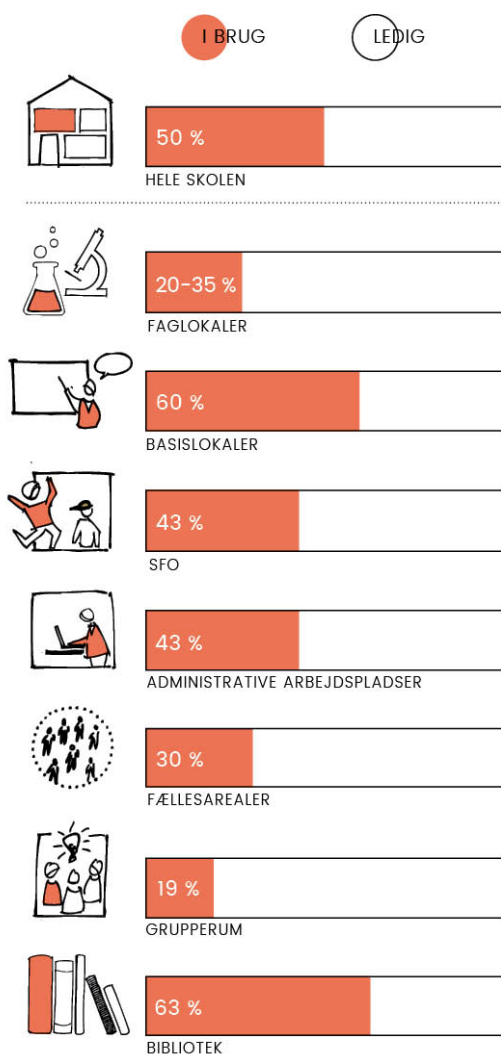
Kloge kvadratmeter – velfærdsinnovationens nye sort

I 2017 udkom bogen "Kloge kvadratmeter - Skjulte ressourcer til bedre læringsmiljøer." Bogen, som er skrevet af Christine Antorini, fmd. for Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg og Gitte Andersen, Global head of workplace management and design, SIGNAL, præsenterer en række effektive og veltestede metoder til at afdække og omsætte de mange skjulte rum-ressourcer, der venter på at blive aktiveret i daginstitutioner, grundskoler og ungdomsuddannelser.

For der er masser af skjulte ressourcer til bedre læringsmiljøer i dag- og uddannelsesinstitutioner. Ressourcer der kan omsættes til skabe fremtidens læringsmiljøer: Med gøresteder og produktion, nye klassefællesskaber og inklusion, læring i bevægelse, virtuelle læringsrum osv. Bogen beskriver ligeledes, hvordan der kan findes masser af underudnyttede m2 i andre offentlige institutioner så som rådhus, biblioteker og kulturhuse. I denne kronik beskriver Gitte Andersen SIGNAL en række eksempler på, hvordan skoler og andre kommunale institutioner kan bruge sine kvadratmeter klogere og hermed frisætte ressourcer.

SAMBRUG OG KLOGE M2

Gennem de seneste 17 år har vi på SIGNAL lavet rådgivningsopgaver for mere end 100 folkeskoler, og en række andre institutioner fra 0-18 års unge perspektivet rundt om i Danmark. Vi har løbende indsamlet data om, hvor meget institutionerne udnytter deres faciliteter. I gennemsnit bliver en skoles rum eksempelvis kun brugt 50 % af tiden fra kl. 8-14. Jf. figur.

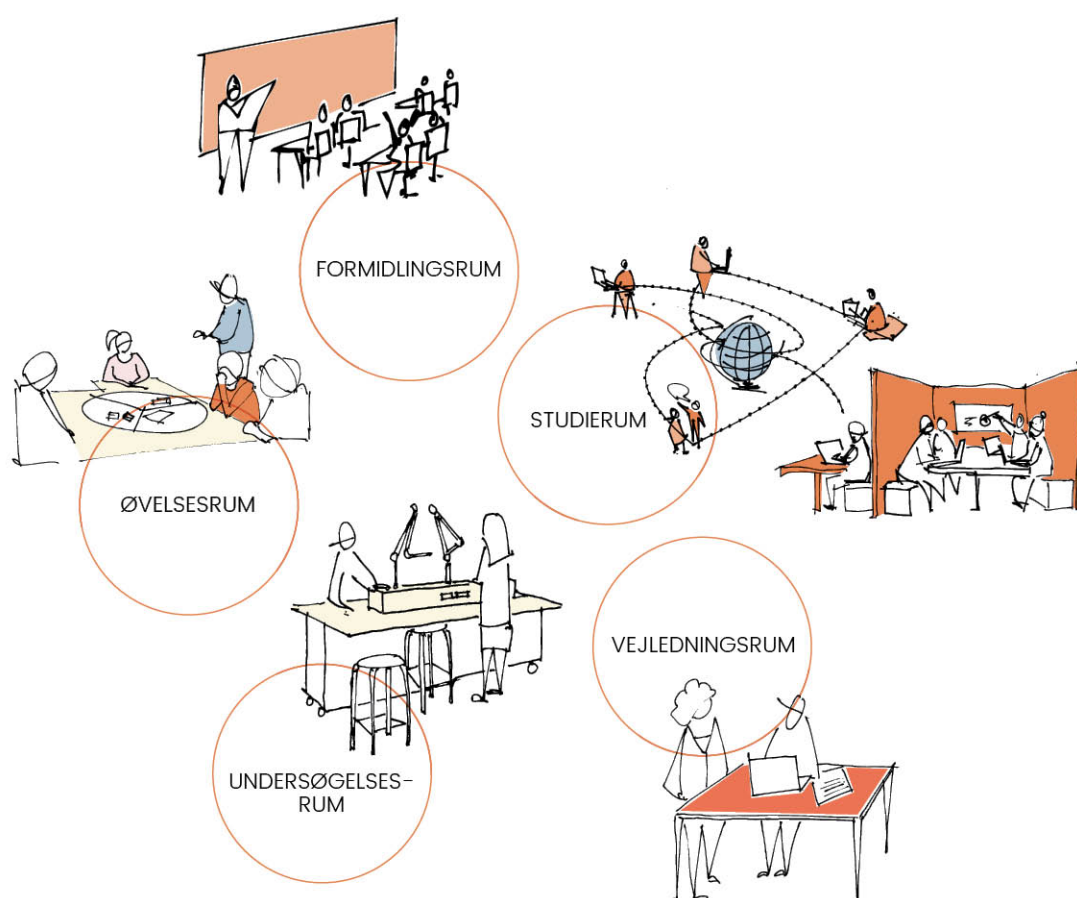

I nedenstående afsnit beskrives til inspiration en række bud på, hvordan disse skjulte rum-ressourcer kan udnyttes til at

gennemføre tiltrængte opdateringer på skolerne, der samtidig med at indeholde et besparelspotentiale kan tilbyde et synligt kvalitetsløft. Præmissen er øget sambrug og samarbejde!

Mere sambrug skaber plads til nye efterspurgte læringsmiljøer

En af de dagsordner, der har fyldt meget i de seneste år i debatten om tidssvarende undervisningsformer i de danske folkeskole, som vores bog "Kloge kvadratmeter" kobler ind i, er ønsket om kunne skabe alternativer til den klassebaserede undervisning og skabe plads til mere differentierede undervisningsformer. Ved at transformere ensartede, "privatejede" basislokaler, der kun bruges 60 pct. af tiden til fællesejede hjemområder, hvor udskolingsklasser kan deles om færre basislokaler, frisættes plads til flere elever og eller nye typer læringsrum. Eksempelvis åbne læringszoner til undervisning af flere elever end nutidens basislokaler kan rumme, eller nye attraktive rammer for gruppe- og projektarbejde, analytisk aktivitet, vejledning m.m. Jf. illustration.

Billedtekst: Gennem øget sambrug kan skoler vinde plads til nye, samspillende læringsrum.

Mange gevinster ved øget sambrug mellem SFO, indskoling og dagtilbud

På en mindre daginstitution vil det være uforholdsvist dyrt at etablere og vedligeholde en række forskellige værkstedsmiljøer, hvor børn kan arbejde kreativt, bygge, male, udforske naturfænomener eller at etablere en "tumlesal" til dans og drama, vild leg og store armbevægelser. Disse funktioner vil være langt lettere at finansiere i en situation, hvor SFO, indskolingsklasser og dagtilbud deles om dem. Og hvor det på de små institutioner vil være svært at udnytte disse faciliteter i ønskelig grad pga. det begrænsede antal børn og

pga. en forventelig smallere spidsfaglig kompetence til at facilitere planlagte pædagogiske forløb i den lille institutions personalegruppe, vil disse funktioner kunne sættes helt anderledes i spil i en situation, hvor skole, sfo og dagtilbud er flyttet under samme tag og deler faciliteterne.

Det er samtidig værd at overveje om et øget sambrug kan bruges til at løfte andre funktioner ind under skolens tag. Flere og mere fortættede aftensskoleaktiviteter og anden foreningsbrug uden for almindelige skoletid? Et folkebibliotek i samspil med pædagogisk center? Et co-working center for forældre og andre pendlere?

Mere og bedre for mindre

I dag ejer de danske kommuner typisk en meget stor del af de bygninger, som deres serviceydelser foregår sig i: Ikke kun skoler men også, daginstitutioner, rådhus, biblioteker, kulturhuse. Den omfattende bygningsportefølje udgør en meget stor og fast udgiftspost for alle kommuner ifm. drift og vedligehold. En tommelfingerregel siger, at når man bruger en krone på at bygge et hus, så koster det derefter seks kroner at drive og vedligeholde det i dets levetid.

Vores data fra rådgivningsopgaver i mere end halvdelen af de danske kommuner, viser, at det langt fra kun er på skolerne, at der kan findes skjulte rum-ressourcer. For en typisk administrativ kommunal medarbejder ser dagligdagen eksempelvis således ud:

- Man er kun 30-55 pct. af tiden ved sit skrivebord
- Man er typisk i møde 15-30 pct. af tiden.
- Man er typisk ude af huset 15-30 pct. af tiden

Hvis man i stedet for privatejede arbejdsstationer udlægger arbejdspladser og møderum efter reel brug, kan der også på rådhusene frisættes mange ressourcer.

Denne tænkning var udgangspunktet for et ambitiøst arealoptimeringsprojekt i Faxe Kommune. Projektet omfattede 65 kommunale ejendomme, herunder alle administrative arbejdspladser, skabte basis for en 15 pct. reduktion af kommunens samlede bygningsportefølje, svarende til ca. 14.000 m². Hermed forventer kommunen at opnå en årlig besparelse på 8,1 millioner kroner på drift og vedligehold alene. Blandt de gennemførte funktionssammenlægninger er en række daginstitutioner, som er rykket ind på skoler eller flyttet sammen på én adresse. Herudover er en række administrative funktioner, herunder Center for Plan & Miljø, Center for HR, Økonomi & IT, Direktionen og Direktions Sekretariatet samt Borgmesterkontoret flyttet sammen på én adresse, hvilket udover de sparede m² har styrket samarbejdet og skabt hurtigere reaktionstider.

Til alle, der gerne vil fastholde velfærden på et højt kvalitetsniveau og hellere vil bruge ressourcerne på øget kvalitet, varme hænder end kolde mursten, kan jeg kun anbefale at gå i gang. Når demografien driller, når nye tider stiller krav til nye faciliteter, så kan ny anvendelse af skjulte rum-ressourcer næsten altid skabe plads til mere og bedre faciliteter for færre penge. More for less!